

**Час для гідності.
Справедливість у
несправедливому світі**

КУПИТИ

Про книгу

Справедливість — одне з найбільш тривіальних слів нашого часу. Ми сперечаємося про неї в соцмережах, шукаємо її в діях влади або наших близьких. Однак рідко запитуємо себе: а що я сам роблю тут і зараз?

Раян Голідей повертає справедливість туди, де вона починається: у щоденні рішення конкретної людини. Автор показує це, спираючись на стоїчну філософію та реальні приклади — від Марка Аврелія, який правив імперією і залишався людяним, до Флоренс Найтінґейл, яка змінила медицину силою своїх цінностей. Адже чесність, мужність і відданість принципам — це не абстракції, а навички, які можна розвивати.

Ця книжка не про політичні гасла чи розмиті ідеали справедливості, а про характер, зобов'язання і правильні вчинки. Вона про те, яким бути — коли ніхто не дивиться, коли це незручно, коли простіше промовчати. Справедливість починається з тебе.

ЧОТИРИ ЧЕСНОТИ*

Колись давно Геракл опинився на роздоріжжі.

На тихому перехресті серед пагорбів Греції, у затінку вузлуватих сосен, великий герой грецьких міфів уперше зустрівся зі своєю долею.

Де саме це сталося і коли — невідомо. Ми знаємо про цей момент із розповідей Сократа. Бачили його на найпрекрасніших картинах епохи Відродження. Відчували народження енергії, напруження м'язів і страждання Геракла у знаній кантаті Бажа.

Якби Джон Адамс** домігся свого, Геракл на роздоріжжі був би увічнений на офіційній печатці новостворених Сполучених Штатів.

Бо тієї миті, напередодні невмирущої слави, ще до дванадцятьох подвигів, до того, як змінити світ, Геракл зіткнувся з кризою, такою ж доленосною і справжньою, з якими зіштовхується кожен з нас.

Куди він прямував? Куди намагався дійти? У цьому і є суть історії. Як і більшість людей, самотній, невідомий, розгублений Геракл цього не знав.

Там, де розходилися дороги, прекрасна богиня в розкішних шатах запропонувала йому всі спокуси, які лише можна собі уявити. Вона наобіцяла йому безтурботне життя. Заприсяглася, що він ніколи не знатиме скрути, лиха, страху чи болю. «Іди за мною, — сказала вона, — і кожне твоє бажання з дійсниться».

На іншій стежині стояла сувора богиня в білосніжній одежі. Поклик її був тихіший. Вона обіцяла лише ті нагороди, які сам він заробить важкою працею. Сказала, що подорож буде тривала й жертвна, а подекуди і страшна. Але це буде подорож, гідна бога. Вона зробить із нього ту людину, якою його хотіли бачити предки.

Чи було це насправді? Чи саме так воно сталося?

І якщо це лише легенда, то чи має вона значення?

Так, тому що це оповідь про нас.

Про нашу дилему. Про наше роздоріжжя.

Геракл був змушений обирати між пороком і добродією, між легким і складним шляхами, між утровою й малоходженою стежинами. Перед нами всіма постає такий вибір.

Геракл завагався лише на мить і обрав шлях, який визначив його життя.

Він обрав чесноту.

Слово «чеснота» може видаватися старомодним. Проте чеснота (давньогр. arete) означає щось дуже просте й вічне. Досконале. Моральне. Фізичне. Духовне.

В античному світі вирізняли чотири основні складники добродієвості.

Сміливість.

Поміркованість.

Справедливість.

Мудрість.

Цар філософії Марк Аврелій називав їх «наріжними каменями добра». Мільйонам людей вони відомі як кардинальні чесноти. Це чотири майже універсальні ідеали, перебрані християнством і більшістю західних філософій, але не менш ціновані у буддизмі, індуїзмі та майже в кожній іншій течії, яку ви лишень можете уявити. Як зазначив англійський філософ і письменник Клайв Стейплз Льюїс, «кардинальними» їх називають не тому, що вони накинута церковною владою, а тому, що походять від латинського слова cardo, тобто «завіса».

Це першорядне. Це ті завіси, на яких тримаються двері до гідного життя.

А ще це тема цієї книжки і цієї серії книжок*.

Чотири книжки**. Чотири чесноти.

Одна мета — допомогти вам обрати...

Сміливість, відвага, витривалість, сила духу, честь, жертвовність...

Поміркованість, самоконтроль, стриманість, виваженість, урівноваженість...

Справедливість, чесність, служіння, братерство, милосердя, приязнь...

Мудрість, знання, просвіта, істина, самоаналіз, спокій...

Це ключі до життя, сповненого честі, слави й досконалості в усіх сенсах. Це ті риси, що їх Джон Стейнбек чудово описав як «приємні й бажані для (їхнього] власника, бо спонукають його до вчинків, якими він може пишатися». Але під «він» слід розуміти ціле людство. У Римі не існувало жіночої форми слова *virtus* (чеснота). Чеснота не мала ні чоловічого, ні жіночого роду, вона просто була.

І надалі є. Байдуже, чоловік ви чи жінка. Байдуже, чи ви фізично міцні, а чи ж до болю сором'язливі, геніальні або посереднього рівня інтелекту. Чеснота — це універсальний імператив.

Чесноти взаємопов'язані й нероздільні, проте кожна з них різниться від інших. Правильний вчинок майже завжди потребує мужності, так само як дисципліна неможлива без мудрості, бо потрібно знати, що варто обрати. Яка користь від мужності, якщо вона не служить справедливості? Яка користь від мудрості, якщо завдяки їй ми не стаємо скромнішими?

Північ, південь, схід, захід — чотири чесноти є чимось на кшталт компаса (недарма чотири сторони світу на компасі називають «кардинальними напрямками»). Вони ведуть нас. Показують, де ми є і в чому полягає істина.

Арістотель описував чесноту як різновид ремесла, котре потрібно опановувати так само, як професію або навичку. «Зводячи будинки, стають будівничими, а граючи на кіфарі — кіфаристами, — писав він. — Так само, діючи справедливо, ми стаємо справедливими, розсудливо — розсудливими, а мужньо — мужніми»*.

Чеснота — це те, що ми робимо.

Це те, що ми обираємо.

І не один раз, бо й оте Гераклове роздоріжжя не було особливою подією. Це щоденний виклик, з яким ми повсякчас стикаємося. Повестися егоїстично чи безкорисливо? Сміливо чи малодушно? Бути сильними чи слабкими? Мудрими чи нерозумними? Корисна звичка чи шкідлива? Відвага чи боягузтво? Блаженне невігластво чи виклик нової ідеї?

Не змінюватися... чи зростати?

Легкий шлях чи правильний?

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ